

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ТА ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Козловська І. М.

*доктор педагогічних наук,
провідний науковий співробітник
Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою
Національного університету «Львівська політехніка»
вул. Степана Бандери, 12, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-8610-8594
irinakozlovska476@gmail.com*

Савка І. В.

*доктор педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної мови
Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Університетська, 1, Львів, Україна
orcid.org/0000-0002-3213-0921
savka68@meta.ua*

Чорнописька О.

*кандидат педагогічних наук,
заступник директора з навчальної роботи
Державний навчальний заклад «Вище професійне училище № 8 м. Стрия»
вул. Ольги Кобилянської, 4, Стрий, Львівська область, Україна
orcid.org/0000-0002-3468-1081
vpu8@ukr.net*

Ключові слова: професійні цінності, професійна підготовка, педагогічні умови, принципи, формування, майбутні фахівці, технічний профіль.

У статті обґрунтовано педагогічні умови та принципи формування професійних цінностей майбутніх фахівців технічного профілю. На основі аналізу систем загальнолюдських та професійних цінностей загалом та систем цінностей фахівців різного профілю зокрема встановлено, що цілеспрямованому дослідженню системи професійних цінностей майбутніх фахівців технічного профілю достатня увага не приділяється, хоча існує значний потенціал для підвищення їхнього духовного світогляду. Педагогічні умови формулюються як визначення змісту аксіологічної складової частини професійної підготовки; забезпечення мотивації формування професійних цінностей; розвиток активної професійної позиції на основі аксіологічної складової частини професійної підготовки; розвиток позитивного ставлення до професійних цінностей у складі професійної підготовки; усвідомлення власних професійних ціннісних орієнтацій. Ці умови базуються на таких провідних положеннях, як ідея інтеграції спеціальної та аксіологічної складових частин як цілепокладаючий чинник у професійній підготовці; виявлення та урахування чинників впливу на формування професійних цінностей, зумовлених специфікою професійної діяльності; неперервність формування професійних цінностей як поетапне включення професійних цінностей у систему загальнолюдських цінностей особистості, причому кожен наступний етап є логічним продовженням попереднього; інструментальним засобом формування професійних цінностей є інтегративний підхід на методологічному етапі та диференційований

підхід на етапі побудови моделей та конкретизації концептуальних засад для визначеної спеціалізації. Виокремлено відповідні принципи: гуманізації (формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю сприяє становленню та розвитку гуманістичної парадигми професійної освіти), акмеологічності (сформованість професійних цінностей фахівця дозволяє суттєво підвищити якість професійної підготовки та уможливило досягнення творчих вершин особистості у професійній діяльності), професійної спрямованості формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю (має бути орієнтованим на професійно-практичні потреби студентів, їхні інтереси і запити і слугувати ефективним засобом підвищення якості професійної підготовки), інтегрального цілепокладання (спеціальна професійна підготовка та формування особистості професіонала є інтегральною ціллю професійної освіти, що передбачає формування та розвиток аксіологічної складової частини професійної підготовки).

PEDAGOGICAL CONDITIONS AND PRINCIPLES OF FORMATION OF FUTURE TECHNICAL SPECIALISTS' PROFESSIONAL VALUES PROFILE

Kozlovskaya I. M.

Doctor of Pedagogical Sciences,

Leading Researcher

International Institute of Education, Culture and links with the Diaspora

of the Lviv Polytechnic National University

Bandery str., 12, Lviv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-8610-8594

irinakozlovskaya476@gmail.com

Savka I. V.

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Foreign Language

Ivan Franko National University of Lviv

Universytetska str., 1, Lviv, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3213-0921

savka68@meta.ua

Chornopyska O.

Candidate of Pedagogical Sciences,

Deputy Director for Academic Affairs

State Educational Institution "Stryi Higher Vocational School № 8"

Olhy Kobylianskoi str., 4, Stryi, Lviv region, Ukraine

orcid.org/0000-0002-3468-1081

vpu8@ukr.net

Key words: *professional values, professional training, pedagogical conditions, principles, formation, future specialists, technical profile.*

The article substantiates the pedagogical conditions and principles of formation of professional values of future technical specialists. Based on the analysis of existing systems of universal and professional values in general and value systems of specialists of various profiles, it is established that purposeful research of the system of professional values of future technical specialists is not given enough attention, although there is significant potential to improve their spiritual outlook. Pedagogical conditions are formulated as determining the content of the axiological component of professional training; providing motivation for the formation of professional values; development of an active professional position on the basis of the axiological component of professional training; development of a positive attitude to professional values as part of professional training; awareness of their own professional values. These conditions are based on such leading positions as the idea of integration of special and axiological components as a goal-setting factor in training;

identification and consideration of factors influencing the formation of professional values due to the specifics of professional activity; continuity of formation of professional values as a gradual inclusion of professional values in the system of universal values of the individual, and each subsequent stage is a logical continuation of the previous one. An instrumental tool for the formation of professional values is an integrative approach at the methodological stage and a differentiated approach at the stage of building models and specifying the conceptual framework for a particular specialization. Relevant principles are highlighted: humanization (formation of professional values of the future technical specialist contributes to the formation and development of the humanistic paradigm of vocational education), acmeological (formation of professional values of the specialist can significantly improve the quality of training), values of the future technical specialist should be focused on the professional and practical needs of students, their interests and needs and serve as an effective means of improving the quality of training), integrated goal setting (special training and professional personality formation is an integral goal of professional education axiological component of training).

Постановка проблеми. Завданням вищої школи на сучасному етапі є якісна підготовка конкурентноздатного на ринку праці фахівця. У зв'язку із цим зростає необхідність дослідження чинників, які впливають на якість професійної підготовки майбутнього спеціаліста. Особливістю навчання є те, що студенти повинні отримати якісні фахові знання, виробити за час навчання ціннісні орієнтири, які засвідчують їхній професійно-творчий розвиток у майбутній професійній діяльності. Тому одним із аспектів освоєння професії не лише на прагматичному, але й професійно-нальному, якісному рівні, усвідомлення професійної відповідальності за діяльність та її результати є формування професійних цінностей студентів.

За сучасних умов реформування система технічної освіти має забезпечувати підготовку висококваліфікованих конкурентоспроможних фахівців на рівні світових стандартів. Разом із тим вищі технічні заклади освіти мають формувати гармонійно розвиненого, соціально активного, національно свідомого громадянина. Цьому процесу повинні сприяти певні організаційно-педагогічні умови виховної діяльності.

Разом із тим у студента повинні бути сформовані висока культура, гуманістичний і демократичний світогляд, високі моральні якості. Особливого значення набуває національно-громадянське виховання студентської молоді, від якої залежить розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні.

Аналіз останніх публікацій. Формування особистості фахівця, що здійснюється у закладах вищої освіти, передбачає підготовку фахівців високої кваліфікації, соціально активної і професійно компетентної особистості з високою духовною культурою. У працях таких авторів, як Д. Чернілевський, О. Пшеничнюк, Н. Сідячева [9], вказується, що основними завданнями формування духовної культури у майбутніх фахівців є розвиток пізнавальних інтересів, поглядів, переконань, моральних та естетичних почуттів, ідеологічних поглядів та інших духовних цінностей,

які характеризують їх ставлення до себе, інших людей, праці, природи тощо. Близькими за проблематикою є дослідження про моральні цінності сучасної молоді (В. Козир, [5]), християнство як підґрунтя духовного виховання майбутніх вчителів (А. Самбор, [6]), мистецтво любові (Е. Фромм [8]), релігійно-духовні цінності як умотивовані потреби розвитку особистості студентів (Г. Груць [3]) та ін.

С. Гончаренко стверджує, що невідкладною методичною проблемою сучасної педагогіки є створення навчальних програм, в основу яких покладено всі необхідні умови для оволодіння такими видами діяльності, які дають студентам широку орієнтацію в системі професійних цінностей: «Це вимагає значного поглиблення і розширення досліджень методичних проблем інтегрованого навчання, методів і способів інтеграції знань в наукову картину світу. Надзвичайна важливість методичних досліджень проблем інтегрованого підходу до навчання зумовлена ще й тим, що при такому підході змінюється уявлення про навчальне (соціокультурне) середовище» [2, с. 27].

Співзвучними є положення, викладені в роботах В. Семиченко щодо пріоритетів професійної підготовки, де за основу взято схему ієрархії цінностей професійної підготовки: «Формування особистісних пріоритетних смисложиттєвих цінностей (рівень загального); формування орієнтацій майбутніх фахівців на базові професійні цінності, допомога в усвідомленні сутності педагогічних цінностей та створенні умов переживання їх значущості (рівень особливого); становлення індивідуальної системи професійних цінностей майбутнього фахівця, їх ствердження у професійній діяльності, формування професійного типу особистості фахівця гуманістичної спрямованості (рівень одиничного)» [7, с. 200].

У дослідженні ми спиралися на практичні розробки, які висвітлюють організаційно-педагогічні умови виховної діяльності у закладах вищої освіти (А. Галєєва, [1]), організацію позанавчальної діяльності (В. Жук, [4]) та ін.

Загалом, аналіз наявних систем загальнолюдських та професійних цінностей підтвердив факт існування історично-сформованих та теоретично-обґрунтованих систем цінностей різного профілю фахівців. Разом із тим було встановлено, що дослідженню системи професійних цінностей майбутніх фахівців технічного профілю засобами професійних дисциплін достатня увага не приділяється. Отже, складається парадоксальна ситуація, коли наявні ґрунтовні знання не знаходять належного практичного застосування. На перший погляд, вузька область насправді має широкий потенціал для підвищення морального, культурного та духовного світогляду майбутнього фахівця технічного профілю.

Мета статті – обґрунтувати принципи та педагогічні умови формування професійних цінностей майбутніх фахівців технічного профілю

Виклад основного матеріалу. У науково-педагогічній літературі конкретизовані цілі та виховні завдання, що забезпечують формування загальнолюдських та професійних цінностей студентів. Зокрема, в дисертаційній роботі А. Галесової вказано, що такими завданнями є: формування у майбутніх спеціалістів громадянської культури, патріотизму, національної свідомості; виховання у студентів правової культури, поваги до Конституції України, законодавства, державної мови, поваги до державної символіки та відповідальності; виховання культури поведінки студентів у сім'ї, колективах підприємств, з колегами по роботі; підготовка професійно компетентного фахівця з почуттям відповідальності, зі стійкими моральними переконаннями та трудовою активністю; формування інтеркультурного менталітету, сприйнятливості до культурного плюралізму, загальнолюдських цінностей (правди, справедливості, доброти), толерантного ставлення до інших культур і традицій; формування у студентів високої мовленнєвої культури, вдосконалення знань з української мови; виховання у студентів поваги до батьків, жінки-матері, до культури та історії рідного народу; розвиток талантів та здібностей, створення студентам умов для опанування надбаннями національної та світової культури; формування естетичного смаку у студентів, екологічне виховання; фізичний розвиток студентів, оволодіння основами фізичної культури та екологічне виховання; формування почуття господаря і господарської відповідальності, підприємливості та ініціативи, підготовка студентів до життя в нових соціально-економічних умовах [1, с. 138].

Педагогічні умови формування професійних цінностей майбутніх фахівців технічного профілю формулюються як визначення змісту аксіологічної складової частини професійної підготовки; забезпечення мотивації формування професійних цін-

ностей; розвиток активної професійної позиції на основі аксіологічної складової частини професійної підготовки; розвиток позитивного ставлення до професійних цінностей у складі професійної підготовки; усвідомлення власних професійних ціннісних орієнтацій.

Ці умови базуються на таких провідних положеннях, як ідея органічної інтеграції спеціальної та аксіологічної складових частин як цілепокладаючому чиннику у професійній підготовці майбутнього фахівця технічного профілю; виявлення та урахування чинників впливу на формування професійних цінностей, зумовлених специфікою професійної діяльності фахівця технічного профілю; неперервність формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю як поетапне включення професійних цінностей у систему загальнолюдських цінностей особистості, причому кожен наступний етап є логічним продовженням попереднього; інструментальним засобом формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю є інтегративний підхід на концептуально-методологічному етапі та диференційований підхід на етапі побудови моделей та конкретизації концептуальних засад для визначеної спеціалізації фахівця технічного профілю.

Не менш важливими вважаємо виокремлення **принципів формування професійних цінностей** майбутніх фахівців технічного профілю, до яких відносимо такі.

Принцип гуманізації. Формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю сприяє становленню та розвитку гуманістичної парадигми професійної освіти. Принцип гуманізації в освіті регулює кожний структурний компонент процесу навчання. Щодо цільового компоненту, то принцип гуманізації вимагає повної переоцінки цінностей, зокрема, відходу від одностороннього погляду на студента як об'єкт впливу, де основою було озброєння його знаннями, вміннями і навичками, перенесення акценту на набування знань, на становлення людяності. Знання повинні бути основою, але аж ніяк не метою процесу вивчення гуманітарних дисциплін. Найважливішою ланкою гуманістичної стратегії є людина, тому доцільно розробляти передумови для утвердження нового її типу. У зв'язку із цим необхідний пошук ціннісних і смислоттєвих установок, поведінкових принципів, визначення перспектив розвитку, які набувають сьогодні цілком іншого виміру, вирішуючи в кінцевому результаті проблему збереження особистості в сучасному світі. Думається, що величезну роль у вирішенні цієї задачі може зіграти залучення людини до духовних джерел своєї країни. Бо міра оволодіння культурними цінностями завжди була показником освіченості і інтелігентності.

Принцип акмеологічності. Сформованість професійних цінностей фахівця дозволяє суттєво підвищити якість професійної підготовки та уможливити досягнення творчих вершин (акме) особистості у професійній діяльності. Акмеологічна парадигма орієнтує викладання на допомогу суб'єкту учіння в досягненні вершини його можливостей, в найбільш повній реалізації ним потенціалу своєї особистості. Назва парадигми походить від грецького слова *акме* – вершина, розквіт. В акмеологічних дослідженнях головною метою акмеології вважається досягнення суб'єктом вчення вершини професійної майстерності. Це було цілком природно в умовах орієнтації освіти на підготовку необхідних для держави фахівців і при розгляді професійної освіти як головної цінності, однак за такого підходу ця парадигма також орієнтується на соціальні норми і фактично дублює андрагогічну. Цей напрям можна назвати професійною акмеологією. В нових умовах при акмеологічному підході до освітніх процесів і навчання природніше орієнтуватися на потенціал суб'єкта учіння, на його індивідуальність. При цьому у кожного індивіда виявляється своя вершина, або ж визнана в суспільством вершину професійної майстерності індивід досягнути нездатний, однак його потенціал дозволяє досягнути значних висот специфічної діяльності.

Принцип професійної спрямованості. Формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю має бути орієнтованим на професійно-практичні потреби студентів, їхні інтереси і запити і слугувати ефективним засобом підвищення якості професійної підготовки. Орієнтація усіх навчальних дисциплін на особистісно-ціннісні потреби передбачає нове бачення циклів навчання у системі неперервної освіти, формування світогляду майбутнього фахівця у вищих технічних навчальних закладах, в основу якого покладені загальнолюдські та професійні цінності. Така професійна спрямованість у підготовці майбутнього фахівця технічного профілю передбачає науково обгрунтовану інтеграцію: безпосередню через включення у зміст навчання аксіологічних знань та опосередковану через акцентування аксіологічних аспектів протягом усього навчального процесу. Використання терміна «інтеграція професійних цінностей» підкреслює, що професійному спрямуванню підпорядковується не лише зміст професійної підготовки студентів, але й увесь навчальний процес, ураховуючи суб'єктивний чинник в професійній діяльності фахівця, зв'язуючи професійну діяльність з умовами формування і розвитку особистості, а також культурологічними вимогами сучасного суспільства.

Принцип інтегрального цілепокладання. Спеціальна професійна підготовка та формування

особистості професіонала є інтегральною ціллю професійної освіти, що передбачає формування та розвиток аксіологічної складової частини професійної підготовки. Загальні цілі передбачають формування ефективних методик формування професійних цінностей. Близькими до них є культурологічні цілі, що забезпечують формування повноцінної особистості, здатної творчо використовувати отримані знання, уміння та навички у професійній діяльності. Педагогічні цілі визначаються системою засобів для передачі соціального та фахового досвіду студентам. Психологічні цілі включають дотримання умов розвитку розумових здібностей, індивідуальних характеристик та формування творчо мислячого фахівця. професійні цілі спрямовані на ефективне виконання соціального замовлення та підготовку фахівця згідно з освітньо-кваліфікаційними програмами даної галузі виробництва. Науково-технічні цілі спрямовані на гнучку професійну підготовку, коли фахівець спроможний сприймати, адаптувати та ефективно використовувати здобутки науки та техніки на нових етапах науково-технічного прогресу. Особистісні цілі спрямовані на всебічний розвиток особистості фахівця, врахування індивідуальних особливостей студентів та пошук шляхів максимально можливої реалізації кожної особистості.

Вивчення ціннісної орієнтації людини має не тільки пізнавальне, але і практичне значення. Цінності виступають як бажаний, переважний для суб'єкта стан суспільних зв'язків, зміст ідей; є критерієм оцінки подій і явищ; визначають сенс цілеспрямованої діяльності; регулюють суспільні взаємодії; внутрішньо спонукають до дій. Таким чином, цінності є підставою для осмислення, пізнання і конструювання цілісності об'єктивної реальності, а отже, і для регуляції поведінки людини у разі вибору при ухваленні рішення. Професійні цінності можуть розглядатися як похідні від загальнолюдських, національних (групових, організаційних) і особистих цінностей. Загальнолюдські цінності і цінності якого-небудь соціуму формуються у людини в сім'ї, школі, в процесі стихійної соціалізації, професійні цінності - в ході професійної освіти і діяльності. Усвідомлення ціннісних установок дозволяє фахівцеві співвідносити конкретні професійні ситуації, в яких він діє, із системою цінностей.

Це передбачає урахування особливостей професійних цінностей майбутнього інженера; визначення компонентного складу формування професійних цінностей майбутнього інженера; опору на методологічні передумови, педагогічні умови, аспекти формування професійних цінностей майбутнього інженера та визначені на цій основі концептуальні засади; опору на інтегративний, аксіологічний, диференційований та діяльнісний

підходи; урахування особливостей неперервної професійної освіти; виявлення сутності професійних ціннісностей майбутнього інженера відповідно до функцій професійної діяльності та уточнення поняття упрофесійні ціннісні майбутнього інженера»; опору на принципи формування та критерії сформованості професійних цінностей майбутнього інженера; апробацію експериментальної навчальної програми та змісту спецкурсу «Професійна аксіологія інженера».

Експериментальною програмою спеціального курсу передбачено поетапний розвиток професійних цінностей майбутнього інженера протягом навчання з урахуванням первісного стану (початок першого курсу) та можливих перспектив у післядипломній освіті. Експериментальна навчальна програма побудована за принципами поєднання соціокультурного контексту педагогічної діяльності та контексту особистісного самовизначення майбутнього інженера; взаємодоповнення і взаємозбагачення загальнолюдських і професійних цінностей; інтеграції знання у єдину духовну систему; єдності свідомості та діяльності; максимального звернення до суб'єктивного досвіду студентів; комплексного використання активних методів навчання; спрямованості на допомогу в подальшому саморозвитку. Передбачена організація спільної роботи на принципах колективного обговорення проблем аксіологічного характеру, стимулювання активних висловлювань та оцінювання різних точок зору та ціннісно-орієнтаційних систем, включення суб'єктивного ціннісно-смиислового досвіду фахівців.

Реалізація експериментальної програми передбачала використання таких активних форм навчання, як проблемні лекції-діалоги, семінари-дискусії, семінари з обговорення протилежних точок зору, проблемно-позиційні семінари, елементи дискусій-експромтів у ході лекцій, практичні заняття з використанням вправ, які є формою вияву ціннісно-смиислової свідомості та визначення особистісного смислу; завдань на порівняння кількох оцінних суджень, їх узагальнення, розв'язання проблемно-оцінних ситуацій, завдань навчально-ігрового проектування та цілепокладання, аналізу професійних інцидентів з елементами рольової гри, аналізу конкретних професійних ситуацій, актуалізації цілей на подальшу роботу, завдань, що спонукають до роздумів про ціннісно-смислові аспекти життєдіяльності та професійної діяльності тощо.

Нижче наводимо декілька прикладів реалізації педагогічних умов та принципів.

Розвиток доброчинності. Історичне коріння доброчинності в Україні сягає давнини, поступово переростаючи у стійкі традиції, що жили століттями й переходили із покоління в поко-

ління як найкращі здобутки людства. У давні часи доброчинність існувала у формі парафіяльної та особистої доброчинності. Центром парафіяльної доброчинності була місцева церква чи монастир, на базі яких створювалися братства. Вони ставали як об'єктами, так і суб'єктами доброчинності, роблячи пожертви для підтримки жебраків і нужденних. Церковна форма благодійності переважала до початку XVIII століття. Із часом жваву участь у доброчинності брали громадські організації українського міщанства – знову-таки, братства. Доброчинність була одним із головних завдань їхньої діяльності. Братства різним способом допомагали нужденним і постійно закликали до цього своїх членів. Із кінця XVIII століття доброчинність в Україні поступово змінюється від церковно-громадської до державно-громадської.

Із 60-х років XIX століття змінюється система моральних цінностей. Виникають різноманітні добровільні товариства: професійні та філантропічні, просвітницькі та кооперативні. На перший план виходить не особисте благополуччя, а служіння народу. Доброчинність кінця XIX – початку XX століття набула поширення, яке, за визнанням сучасників, перевершило усі сподівання, вона стала невід'ємним атрибутом суспільства, складовою частиною суспільної свідомості. В Україні на початку XX століття статус найбільшого доброчинного центру мав Київ. Наприклад, у 1913 р. тут налічувалося 86 доброчинних організацій та товариств. Громадські організації стають носіями ідеї доброчинності й ініціаторами її впровадження. Зі встановленням радянської влади доброчинність перестає вважатись позитивним явищем в суспільстві і поступово занепадає. Влада не вбачала необхідності в цьому інституті. Хоча водночас широко застосовувався механізм шефства підприємств над закладами культури, освіти, громадськими організаціями. Проте така допомога була обов'язковою (примусовою), за «рознарядкою», відповідно до рішень партійних органів. Тобто така допомога не мала ознак філантропії, не впливала на особисту свідомість благодійників, хоча відігравала певну позитивну роль у підтримці громадських ініціатив та бюджетних закладів.

Новий етап розвитку доброчинності розпочав формуватися в Україні з часу здобуття державної незалежності. Із цього напряму можна створити клуб «Людина і світ» [4, с. 154], де пропонується така орієнтовна тематика засідань:

1. Що таке духовні цінності? Єдність національних та загальнолюдських цінностей. Свобода – одна з найбільших цінностей.

2. Починаймо будувати храм із себе. Моральний ідеал та його місце в житті людини. Природа і зміст морального вибору. Моральні устої української родини.

3. Історія і особистість. Що таке світогляд людини. Як ми ставимося до людей. Світогляд українського народу

4. Загальнолюдські духовні цінності. Хочеш жити для себе – живи для інших. Духовні цінності українського народу. Посієш добро – збереш золото.

5. Родовід – духовний діалог поколінь. Обереги України (звичаї та обряди). Козацькому роду нема переводу. Рід приходить і рід відходить, а земля зостається навек. Пізнай свій рід – побачиш свій шлях у житті

6. Благородство та інтелігентність людської душі. Суспільство і людина.

7. Культурні цінності України. Скарби духовної культури українського народу.

8. Мова рідна, мово солов'їна. Мова і національна свідомість народу.

9. Українське національне відродження та Церква. Сім'я та українські виховні традиції..

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямку. Визначено педагогічні умови формування професійних цінностей майбутніх фахівців технічного профілю: виявлення змісту аксіологічної складової частини професійної підготовки майбутнього фахівця технічного профілю та забезпечення мотивації формування професійних цінностей; розробка варіативних методик формування професійних цінностей в

процесі навчання та організація позанавчальної діяльності учнів; розробка спеціального курсу професійної аксіології для конкретної спеціальності (на прикладі інженерних спеціальностей). Виокремлено відповідні принципи, а саме: гуманізації (формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю сприяє становленню та розвитку гуманістичної парадигми професійної освіти), акмеологічності (сформованість професійних цінностей фахівця дозволяє суттєво підвищити якість професійної підготовки та уможливило досягнення творчих вершин (акме) особистості у професійній діяльності), професійної спрямованості (формування професійних цінностей майбутнього фахівця технічного профілю має бути орієнтованим на професійно-практичні потреби студентів, їхні інтереси і запити і слугувати ефективним засобом підвищення якості професійної підготовки), інтегрального цілепокладання (спеціальна професійна підготовка та формування особистості професіонала є інтегральною ціллю професійної освіти, що передбачає формування та розвиток аксіологічної складової частини професійної підготовки). Аксіологічний компонент усіх навчальних дисциплін інтегровано у спеціальному курсі.

До подальших напрямів дослідження відносно розробку відповідного науково-методичного забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галесєва А.П. Організаційно-педагогічні умови виховної діяльності у вищому аграрному навчальному закладі : дис... канд. пед. наук : 13.00.07. Дрогобич, 2009. 256 с.
2. Гончаренко С.У. Методика як наука. Хмельницький : Вид-во ХГПК, 2000. 30 с.
3. Груць Г. Релігійно-духовні цінності як умотивовані потреби розвитку особистості студентів: історичний аспект. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 35(2). С. 238–247.
4. Жук В.П. Організація позаурочної діяльності учнів професійно-технічних закладів освіти. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 1997. № 3-4. С. 151–155.
5. Козир В. Моральні цінності сучасної молоді. *Проблема духовності сучасної молоді: реалії та перспективи*: матеріали Міжрегіон. наук.-практ. конф. молодих дослідників, м. Житомир, 8 листоп. 2007 р. Житомир, 2007. С. 43–46.
6. Самбор А.М., Самбор М.А. Християнство як підґрунтя духовного виховання майбутніх вчителів. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. 2014. № 2. С. 12–19.
7. Семиченко В.А. Пріоритети професійної підготовки: діяльнісний чи особистісний підхід? *Неперервна професійна освіта: проблеми пошуку, перспективи*. Київ, 2000. С. 176–203.
8. Фромм Е. Мистецтво любові. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 192 с.
9. Чернілевський Д.В., Пшеничний О.В., Сідячева Н.В. Духовна культура особистості : навч. посіб. Київ; Вінниця : Академія креативної педагогіки, 2009. 384 с

REFERENCES

1. Halieieva A. P. (2009). *Orhanizatsiino-pedahohichni umovy vykhovnoi diialnosti u vyshchomu ahrarnomu navchalnomu zakladi*. [Organizational and Pedagogical Conditions of Educational Activity in a Higher Agricultural Educational Institution] (PhD Thesis), Drohobych: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. (in Ukrainian)
2. Honcharenko S. U. (2000). *Metodyka yak nauka* [Methodology as a Science]. Khmelnytskyi : Vyd-vo KhHPK, 30 p. (in Ukrainian)

3. Hruts H. (2021). Relihiino-dukhovni tsinnosti yak umotyvovani potreby rozvytku osobystosti studentiv: istorychnyi aspekt. [Religious and Spiritual Values as Motivated Needs of Students' Personality Development: Historical Aspect]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. № 35 (2). pp. 238-247. (in Ukrainian)
4. Zhuk V. P. (1997). Orhanizatsiia pozaurochoi diialnosti uchniv profesiino-tekhnichnykh zakladiv osvity [Organization of Vocational Schools Students' Extracurricular Activities]. *Pedahohika i psykholohiia profesiinoy osvity*. № 3-4. pp. 151-155. (in Ukrainian)
5. Kozyr V. (2007). Moralni tsinnosti suchasnoi molodi. Problema dukhovnosti suchasnoi molodi: realii ta perspektyvy [Moral Values of Modern Youth. The Problem of Spirituality of Modern Youth: Realities and Prospects]. *Proceedings of the Mizhrehion. nauk.-prakt. konf. molodykh doslidnykiv* (Ukraine, Zhytomyr, November, 8, 2007), Zhytomyr,. pp. 43–46. (in Ukrainian)
6. Sambor A. M., Sambor M. A. (2014). Khrystianstvo yak pidgruntia dukhovnoho vykhovannia maibutnikh vchyteliv [Christianity as the Basis of Future Teachers' Spiritual Education]. *Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia*. № 2. pp. 12–19. (in Ukrainian)
7. Semychenko V. A. (2000). Prioritytety profesiinoy pidhotovky: diialnisnyi chy osobystisnyi pidkhid? [Training Priorities: Activity or Personal Approach?] *Neperervna profesiina osvita: problemy poshuky, perspektyvy*. Kyiv, pp. 176-203. (in Ukrainian)
8. Fromm E. (2017). *Mystetstvo liubovi* [The Art of Lov]. Kharkiv : Klub simeinoho dozvillia, p. 192 (in Ukrainian)
9. Chernilevskyi D. V., Pshenychniuk O. V., Sidiacheva N. V. (2009). *Dukhovna kultura osobystosti* [Spiritual culture of personality]: navch. posib. Kyiv; Vinnytsia: Akademiia kreatyvnoi pedahohiky, p. 384 (in Ukrainian)